

VIRTUALNI GLOBUSI

Virtualni globusi, npr. *Google Earth* ili *Microsoft Bing Maps 3D* dobili su u tek nekoliko godina postojanja enormnu pažnju ne samo medija nego i geoprostorne zajednice. Stoga je *EuroSDR* pokrenuo projekt o virtualnim globusima (*Project on Virtual Globes*) da bi utvrdio današnje stanje i dao kritički osvrt na tehnologiju, a sve u svrhu stvaranja mreže dobavljača i korisnika i u drugoj fazi istražio najvažniju problematiku.

EuroSDR (*European Spatial Data Research Network* - <http://www.euroedr.net/start/>) je europska neprofitna organizacija koja povezuje nacionalne geodetske i katastarske organizacije s istraživačkim institutima i sveučilištima u svrhu primijenjenih istraživanja prikupljanja prostornih podataka, upravljanja njima i njihove razdiobe. Hrvatska je članica *EuroSDR*-a od 2007. godine i aktivno sudjeluje u njegovom radu (<http://www.cgi.hr/news/euroedr117.html>).

U prvoj fazi spomentog projekta provedeno je *online* istraživanje među stručnjacima iz nacionalnih geodetsko-kartografskih organizacija i geoprostorne industrije. Druga faza uključila je radionicu na kojoj su razmatrani problemi identificirani u prvoj fazi. Na anketu sprovedenu u prvoj fazi istraživanja stigao je 21 odgovor iz institucija s 12 000 zaposlenika iz 11 europskih država.

Prvi skup pitanja u anketi ticao se uspostave nacionalnih geoportala koji uključuju 3D informacije upotrebom virtualnih globusa. Više od 50% učesnika ankete razmatra ili već planira uspostavu nacionalnih 3D geoportala. Treba spomenuti i kritičke primjedbe u vezi stvarne potrebe pretvaranja 2D podataka u 3D.

Drugi skup pitanja odnosio se na sadašnju i buduću tehnologiju virtualnih globusa. Učesnici su posebno naglasili potrebu geoprostorne suradnje i veliki potencijal za istraživanja i prenošenje znanja na akademsku zajednicu i geodetsko-kartografske organizacije. Spomenut je i pozitivan utjecaj virtualnih globusa na obrazovanje u geoinformacijskoj tehnologiji i na broj studenata koji upisuju kolegije vezane uz geoinformacije. Učesnici istraživanja smatraju da su virtualni globusi mala ili nikakva prijetnja nacionalnim geodetsko-kartografskim organizacijama.

Virtualni globusi i 3D geoportali smatraju se globalnim distribucijskim kanalima za postojeće geopodatke, a koji mogu pomoći u pridobivanju novih tržišta. Učesnici ankete identificirali su i nekoliko problema vezanih uz kvalitetu podataka virtualnih globusa: neažurnost podataka, slaba kvaliteta visinskih podataka, položajne pogreške ortosnimaka i ostalog geoprostornog sadržaja. Očekivanja su, međutim, da će virtualni globusi imati dugoročan pozitivan utjecaj na kvalitetu podataka. Naglašena je i važnost standardizacije i nada da će *EuroSDR* imati važnu ulogu u podržavanju tih procesa.

Radionica o nacionalnim 3D geoportalima i virtualnim globusima održana je 21. rujna 2009. u Muttenzu (Švicarska). Organizirali su je *EuroSDR* i Sveučilište primijenjenih znanosti sjeverozapadne Švicarske (*FHNW*). Radionici je prisustvovalo 59 učesnika: 46% iz akademskih institucija, 28% iz državnih geodetsko-kartografskih institucija i 26% iz industrije. Na temelju rezultata radionice, projektni tim je predložio aktivnosti u području 3D geoportala i 3D web-usluga koje će *EuroSDR* podržati. Prvo, identificirana je potreba za definiranje i uspostavu međunarodne eksperimentalne platforme za 3D web-usluge i standarde 3D geopodataka utemeljene na posljednjim specifikacijama i preporukama OGC-a. Platforma bi trebala poslužiti za istraživanje 3D web-usluga i 3D-SLD-a (*Styled Layer Descriptor*) uz aktivno sudjelovanje nekoliko nacionalnih geodetsko-kartografskih organizacija. Drugo, potrebna je rasprava o predloženoj etičkoj povelji, njezino širenje i uspostava etičkih standarda za upotrebu 3D podataka i 3D prikaze.

Izvor:

S. Nebiker, S. Bleisch, E. Gülch: Virtual Globes – State of the Art and Critical Issues. GIM International 2010, 7. http://www.gim-international.com/issues/articles/id1560-Virtual_Globes.html

Nedjeljko Frančula